

Paweł Majdański

ARMIA W PRZEBUDOWIE – WYSIŁKI SZLACHTY NA RZECZ UZDROWIENIA SIŁ ZBROJNYCH W OKRESIE STANISŁAWOWSKIM

Streszczenie

Niniejszy artykuł jest próbą syntetycznego spojrzenia na sprawy wojskowości w okresie panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego. Omówiono w nim ewolucję instytucjonalną organów władzy państwowej sprawujących nadzór organizacyjno-aprowizacyjny nad armią, zaprezentowano koncepcje rozwoju sił zbrojnych wyrażane przez cenionych publicystów doby polskiego oświecenia, zilustrowano sam proces przeobrażeń zachodzących wówczas w wojskach monarchii polsko-litewskiej oraz przedstawiono bezpośrednie implikacje działań zainicjowanych przez czynniki rządzące.

Przedmiotowej syntezy dokonano w oparciu o umowny podział na wydarzenia: sprzed zwołania Sejmu Wielkiego, z okresu samych obrad Sejmu Czteroletniego oraz tych po zakończeniu jego prac. W podsumowaniu autor przedstawia konkluzje o przyczynach braku powodzenia podjętych przedsięwzięć na rzecz aukcji i unowocześnienia wojska.

Słowa kluczowe: wojsko; panowanie Stanisława Augusta Poniatowskiego; Sejm Wielki (1788-1792); oświecenie w Polsce; reformy ustrojowe.

REDEVELOPMENT OF THE ARMY – NOBILITY EFFORTS FOR REVITALIZATION OF THE ARMED FORCES DURING THE REIGN OF STANISLAW AUGUST PONIATOWSKI

Summary

This article is an attempt to summarize the overall view on military issues during the reign of Stanisław August Poniatowski. It discusses the institutional evolution of authorities responsible for supplying the army, the concepts of developing the army expressed by reputable publicists of the Age of Enlightenment, exemplifies the transformation process of the Polish – Lithuanian Commonwealth armed forces and represents direct implications of the actions initiated by the governing authorities.

The synthesis is based on a convenient chronological division: before The Great Sejm, during The Great Sejm proceedings and after The Great Sejm. The summary of this article consist of the author's conclusions concerning the failure of actions undertaken to enlarge and modernize the army.

Key words: army; the reign of Stanisław August Poniatowski; The Great Sejm (1788-1792); Poland in the Age of Enlightenment; political reforms.